

Nálezy, které podle dosavadních znalostí středověké keramiky můžeme datovat do XIII. stol., jsou pro Dobrušku zvláště důležité, neboť první historické zprávy o Dobrušce jako městu jsou z r. 1320. Doufejme, že další nálezy z této oblasti nám vznik slovanského osídlení v Dobrušce více osvětlí.

Vít Vokolek.

VÝSKYT MOTÝLŮ V ORLICKÝCH HORÁCH A V PODORLICKU

V letech 1964—1968 prováděl jsem pozorování a sběr denních motýlů v oblasti od Kačerova a Uhřínova přes Skuhrov nad Bělou, Kvasiny, Solnici, Černíkovice, Rychnov nad Kněžnou, Libel, Kostelec nad Orlicí, Zdelov, Šachov a Borohrádek k Týništi nad Orlicí a k Petrovicům. V popisované části našeho kraje nalezl jsem více jak 75 druhů motýlů. Jednotlivé čeledi jsou zastoupeny takto:

1. Z čeledi otakárkovitých (*Papilionidae*) žije vzácně otakárek fenyklový (*Papilio machaon* L.) v polích mezi Uhřínovem, Benátkami, Lukavicí, Skuhrovem a Kvasinami. Také jsem ho viděl několikrát na lokalitě v Mladkách mezi Zdelovem a Kostelcem nad Orlicí. Je to chráněný druh; je proto zakázáno jej sbírat či různým způsobem zasahovat do jeho života.

2. Čeleď běláskovitých (*Pieridae*) je u nás kromě běžných druhů, jako např. bělásek zelný (*Pieris brassicae* L.), řepový (*Pieris rapae* L.), řepkový (*Pieris napi* L.), zastoupena též dnes již vzácným běláskem ovocným (*Aporia crataegi* L.), kterého jsem pozoroval ve větším množství v roce 1964 na loučce u Černého lesa mezi Kvasinami a Solnicí. Motýl má gradaci¹ výskytu po šesti až sedmi letech; proto se případné nálezy tohoto druhu mohou očekávat v letech 1970—1971. Bělásek řeřichový (*Anthocharis cardamines* L.) poletuje některá leta dosti hojně na jaře v podlesí. Nejmenšího z bělásků, hrachorového (*Leptidia sinaus* L.) nacházel jsem hojně spíše v nižších polohách Podorlicka, např. kolem Šachova, Lible, Týniště, Kostelce nad Orlicí apod.

Ze žlutásků žije hojně od jara do podzimu žlutásek řešetlákový (*Gonepteryx rhamni* L.), nad poli rychle létá nízko při zemi žlutásek čičorečkový (*Colias hyale* L.). Velmi lokální žlutásek borůvkový (*Colias palaeno* L.) žije u nás na pasekách v okolí Kačerova. V roce 1968 spatřil jsem v polích u Uhřínova, Kvasin a v Mladkách několik exemplářů vzácného žlutásků čilimníkového (*Colias croceus* Fourcr.), který k nám přilétá jako host z jihu.

3. Známa čeleď babočkovitých (*Nymphalidae*) je u nás zastoupena běž-

nými a všude poletujícími druhy, jako např. paví oko (*Vanessa io* L.), admirál (*Vanessa atalanta* L.), babočka bodláková (*Vanessa cardui* L.), kopřivová (*Vanessa urticae* L.), jilmová (*Vanessa polychloros* L.) a bílé C (*Polygonia C — album* L.). Vzácněji se objevuje babočka osiková (*Vanessa antiopa* L.). Babočka sítkovaná (*Araschnia levana* L.) bývá hojná zvláště ve druhé, letní generaci.

Mezi běžné druhy perletovců patří perletovec dvanáctičlenný (*Argynnis selene* D + Sch.), veliký (*Argynnis aglaja* L.), malý (*Argynnis lathonia* L.) a stříbropásný (*Argynnis paphia* L.). Na lokalitě u Zdelova žije perletovec nejmenší (*Argynnis dia* L.), v Benátkách u Uhřínova hojně létá perletovec kopřivový (*Argynnis ino* Rott.). Perletovce maceškového (*Argynnis niobe* L.) pozoroval jsem na lesních pasekách v okolí Kačerova, kde je hojný. Velmi vzácného perletovce prostředního (*Argynnis adippe* L.) podařilo se mi ulovit v jediném exempláři u Malého Uhřínova.

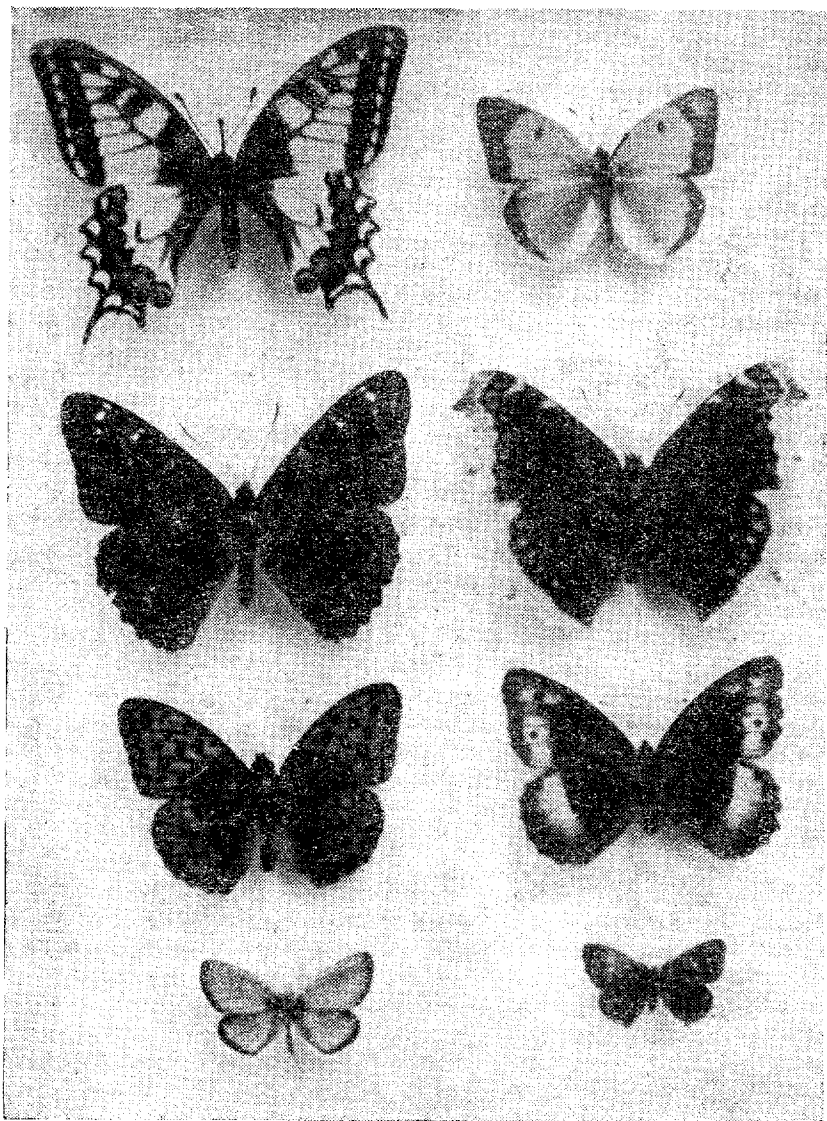
Na vlhčích místech létá velmi hojný hnědásek jitrocelový (*Melitaea athalia* Rott.).

Batolec červený (*Apatura ilia* D + Sch.) žije ojedinelé na okrajích lesních cest ve středních a nižších polohách, batolec duhový (*Apatura iris* L.) je o něco hojnější a vyskytuje se rovněž na okraji lesních porostů, spíše v oblastech středních a vyšších.

Jeden z nejvzácnějších denních motýlů, bělopásek topolový (*Limenitis populi* L.) poletuje vzácně na okraji lesních porostů. Dosud jsem jej spatřil u Uhřínova, v okolí lesa Boroviny mezi Kvasinami a Brocnou a v oblasti lesů u Týniště nad Orlicí.

4. Z čeledi okáčovitých (*Satyridae*) jsou u nás nejznámější a nejrozšířenější okáč bojinkový (*Melanargia galathea* L.), pýrový (*Pararge aegeria* Stdgr.) — miluje stinná místa zední (*Pararge megera* L.), ječmínkový (*Pararge maera* L.), prosíčkový (*Aphantopus hyperantus* L.), luční (*Maniola jurtina* L.), třeslicový (*Coenonympha iphis* Schiff.), strdivkový (*Coenonympha arcania* L.) a poháňkový (*Coenonympha pamphilus* L.). V listnatých lesích kolem Týniště nad Orlicí žije lokálně ale hojně okáč rosičkový (*Erebia medusa* Fbr.) a okáč medyňkový (*Satyrus hermione* L.). Ve vyšších polohách, zvláště kolem Uhřínova a dále k vrcholům Orlických hor je velmi rozšířen okáč černohnědý (*Erebia ligea* L.). Perioda jeho výskytu je hojná v období dvou let. V červnu 1965 a 1967 jsem jich zde zastihl velké množství. Velmi vzácný okáč bělopásný (*Satyrus alcione* Schiff.) žije ojedinelé na okraji borových lesů kolem Týniště nad Orlicí. Často jsem jej zde pozoroval, jak si sedá s oblibou na kůru stromů.

5. Z nejrozšířenějších druhů čeledi modráskovitých (*Lycaenidae*) jsou u nás zastoupeni modrásek nejmenší (*Cupido minimus* Fuessl.), jehlicový (*Lycaena icarus* Rott.), ušlechtilý (*Lycaena amandus* Sch.), očkovaný (*Lycaena teleius* Brgrstr.), bahenní (*Lycaena arcas* Rott.). Oba dva poslední druhy žijí na vlhčích lukách.

Zleva do prava: 1. Otakárek jenyklový, chráněný druh (*Papilio machaon* L.), 2. žlutásek čilimníkovaný (*Colias croceus* Fourcr.), 3. bělopásek topolový (*Limenitis populi* L.), 4. babočka osiková (*Vanessa antiopa* L.), 5. Perletovec prostřední (*Argynnis adippe* L.), 6. okáč bělopásný (*Satyrus alcyone* Schiff.), 7. modrásek lesní (*Lycæna semiargus* Rott.), 8. ohniváček janovcový (*Lycæna thersamon* Esp.).

Z ohniváček patří mezi běžné druhy na Podorlicku ohniváček celkový (*Lycaena virgaureae* L.), modroleký (*Lycaena hippothoe* L.), modrolesklý (*Lycaena alciphron* Rott.) a černokřídlý (*Lycaena phlaeas* L.).

Ze vzácnějších druhů pozoroval jsem modráska štrovníkového (*Cupido argiades* Pall.) v několika exemplářích pouze v okolí Petrovic a Třebechovic, modráska vikvicového (*Lycaena coridon* Poda.) v okolí Šachova, modráska krušínového (*Celastrina argiolus* L.) u Týniště nad Orlicí. Na louče u Kačerova žije lokálně ale dosti hojně modrásek černoskvřitý (*Lycaena arion* L.). Vzácného modráska lesního (*Lycaena semiargus* Rott.) ulovil jsem ve dvou exemplářích v údolí řeky Kněžny v Benátkách.

Podle literatury²⁾ je uváděn výskyt ohniváčka janovcového (*Lycaena thersamon* Esp.) od Českomoravské vysočiny směrem na východ. Koncem května roku 1966 podařilo se mi ulovit v Mladkách jediný exemplář tohoto druhu. I když jsem tuto lokalitu od té doby často navštěvoval, další výskyt jsem dosud nemohl potvrdit.

Ostruháčkové žijí u nás jen místy. Milují většinou křovinaté výslunné stráně. Dosud jsem našel ostruháčka ostružinového (*Callophrys rubi* L.), česvinového (*Thecla ilius* Esp.), švestkového *Thecla pruni* L.), dubového (*Thecla quercus* L.) a březového (*Thecla betulae* L.).

6. Do čeledi soumračníkovitých (*Hesperidae*) patří k běžným druhům soumračník jahodníkový (*Pyrgus malvae* L.), máčkový (*Thanaos tages* L.), jitrocelový (*Carterocephalus palaemon* Pall.), čárečkovaný (*Adopaea lineola* Ochs.), metlicový (*Adopaea sylvestris* Poda.) a rezavý (*Hesperia sylvanus* Esp.). Na lesních pasekách a loučkách kolem Kačerova lovil jsem soumračníka čárkovaného (*Hesperia comma* L.), který je na této lokalitě hojný. Soumračník mochnový (*Pyrgus serrataluae* Rbr.) vyskytuje se zřídka v polích u Kvasin a na slunečné stráni Hamernice mezi Kvasinami a Skuhrovem. Zde jsem jej také lovil.

POZNÁMKY

¹⁾ gradace = z latiny, znamená stupňování, zesilování výskytu motýlů v určitém časovém období.

²⁾ Dr. Rudolf Schwarz v díle Denní motýli, Vesmír, Praha 1948, uvádí, že výskyt ohniváčka janovcového na území ČSSR je od Českomoravské vysočiny dále na východ.

POUŽITÁ LITERATURA

Jan Obenberger, Entomologie, V. díl, ČSAV Praha 1964.

Jaroslav Tykač, Poznávájme motýly, SPN Praha 1963.

Rudolf Schwarz, Denní motýli, Vesmír Praha 1948.

Manfred Koch, Wir bestimmen Schmetterlinge, I. band, Tagfalter, Neumann Verlag, Radebul und Berlin 1954

Soubor turistických map Orlické hory, Ústřední správa geodeste a kartografie, Praha 1959.

Miroslav Rotter.